

Beck, U. (2004) Společnost světového rizika znovu: hrozba terorismu. In Beck, U.: Společnost světového rizika. Sociologické nakladatelství, Praha, str. 294-314.

Klíčová slova:

nacionalismus, riziko, globální nebezpečí, společnost

Obsah:

Jediná událost dokáže na dlouhou dobu zamotat hlavu největším světovým vůdcům. Zmiňovanou událostí byl útok 11. září na Twin Tower. Od tohoto se definitivně mění úkol a cíle mezinárodní politiky.

Před několika lety řešili v USA důležité téma, jak správně uložit jaderný odpad. Bylo nutné hlavně vytvořit symboly, kterým by rozuměli i lidé za deset tisíc let, a pochopili, že se jedná nebezpečnou věc. Pro tento úkol byl vytvořen tým z nejrůznějších lidských profesí. Avšak zjistil, že podobné dokumenty v historii sahali pouze tři tisíce let zpátky. Nakonec komise rozhodla, že vytvoření symbolů není možné. Na podobné myšlenky navazuje světová riziková společnost. Zrychlení doby ztěžuje identifikování rizik do budoucnosti. Vzniká nové tzv. nekontrolovatelné riziko a my ani nemáme jazyk, kterým bychom ho popsali. Rozlišujeme tři osy konfliktu ekologické, finanční a teroristické. Řešené konflikty považujeme za globální, avšak rizika jsou sama o sobě rozdělena nerovnoměrně. Například finanční krize mohou výrazně postihnout tzv. periférie, zatímco občané států centra, kde vzniká většina rozhodnutí, nemusí krizi vůbec zaregistrovat. Globální povahu tyto problémy nabývají až nutností je řešit v širokém spektru států. Hledání globálních řešení povede k dalším globálním institucím a regulacím. Ze zmíněných tří os globálních rizik dvě se vyznačují určitými podobnostmi. Rizika spojená s těmito osami vznikají nezáměrně, jsou jakýmsi negativními důsledky lidské aktivity a činnosti. Jsou to samozřejmě rizika ekonomická a ekologická, na druhé straně stojí hrozba světových teroristických sítí, kde rizika důsledkem záměrného lidského jednání. Základní otázka zní takto: Kdo určuje identitu „nadrárodního teroristy?“ Jsou to mocné státy, který tato pravomoc zvyšuje vlastní moc. Po útocích z jedenáctého září se teroristé vyprofilovali jako nový globální hráči.

Veřejnost si pokládá otázku: „Co by mohlo sjednotit svět?“ Za jednu z možných odpovědí lze považovat útok z Marsu. Podobnou věcí byl útok jedenáctého září, ale nepřišel z vesmíru ale z lidské společnosti. Z této události můžeme vyvodit šest poučení.

První poučení: Globalizace se posunula do nové fáze formování států v rámci nadnárodních kooperujících sítí. Je potřeba správně chápat, že místo za antiglobalizaci bojuje spousta lidí za spravedlivější globalizaci. Druhé poučení: Vytváření aliancí již nepřispívá pouze k zachování vnější bezpečnosti, ale přispívá i k bezpečnosti vnitřní. Zahraniční politika se propojuje s politikou vnitřní. Mezinárodní instituce svoji moc ztrácejí, zatímco stát ji získává. Třetí poučení: Neoliberalismus je filozofický směr, který se hodí pro období klidné a plné prosperity, zatímco v období krize nemůže nabídnout žádná řešení. Poučení čtvrté: Žádný národ si nemůže zajistit svoji bezpečnost sám. Je nutné, aby se vzdal části své autonomie pro vypořádání se s globálními problémy. Snížení autonomie může vést ke zvýšení suverenity, což je prosazení svého vlivu na světovém fóru. Páté poučení: Je nutné rozlišit různé druhy států a jejich úlohu ve světě. Zahraniční politika USA přešla po „Útocích“ k teorii globálního unilateralismu v čele právě s USA. Šesté poučení: Vhodné státní zřízení je idea kosmopolitního státu. Kosmopolitní stát může umožnit koexistenci jednotlivých národů vedle sebe a tím pomoci k vyřešení některých globálních problémů.

Teorie světové rizikové společností přináší nové otázky do sociální vědy jako celku. Vymezuje se nám zde vědeckých přístupů jako metodologický nacionalismus nebo

normativní nacionalismus. Normativní nacionalismus uznává právo národů na sebeurčení. Tato myšlenka je dnes spojena s nejdůležitějšími konflikty současnosti. Do budoucna je nutné uvažovat o výrazné změně paradigmatu. Celé společnost by měla směřovat ke kosmopolitní.

Komentář:

Autor se v textu nezabývá nějakými fakty ani nepřináší nezáživný popis něčeho. Autor zde spíše přináší nové otázky k zamyšlení. Za ústřední motivy textu se dají považovat riziko a konflikt. Vymezuje tři osy konfliktu, možná by těch os mohlo být víc, ale právě tyto tři osy jsou nejnázornější, a nejlépe se na nich ukazují myšlenky autora. S myšlenkami autora o rizicích se dá jen souhlasit. Text se nevěnuje jednotlivým státům, ale přesto je zde jeden opakovaně jmenován. Jsou to samozřejmě USA a jen to ukazuje a potvrzuje jejich vliv na svět jako celek.

Jako důležité datum, které znamenalo určitý přelom ve vývoji společnosti, autor udává 11. září 2001. Událost, která přehodila výhybku ve vývoji světa, byl teroristický útok na USA. Od této doby mluvíme o hrozbě globálních teroristických sítí.

Otázky:

Jak řešit globální problémy?

Jak předcházet globálním problémům?

Budoucí organizace společnosti? (národní x nadnárodní státy)

Vůdčí síly ve světě?

b) Taylor, P. J. (1993) Geopolitical world orders. In Taylor, P. J. (ed.) Political geography of the twentieth century. A global analysis. Belhaven, London, str. 31-61.

Klíčová slova:

studená válka, geopolitický kód, rozdělení světa

Obsah:

Autor v článku řeší problém nebo spíše téma, jakým způsobem byla v historii moc ovlivňovat svět rozdělena mezi několik málo jedinců, skupin či států. A pomocí historie se snaží ukázat, jakým způsobem se to mohlo stát. Ústředním pojmem v článku jsou geopolitické kódy. Dalo by se říci, že je to něco jako skutečné opatření nějaké obecněji rozšířené myšlenky. Těžiště geopolitického kódu je v mezinárodní politice. Nejvíce je toto vidět při střetávání sousedů. Existují 3 úrovně vlivu, což je místní, regionální a globální. Autor ukazuje několik fází vlivu.

Autor neopomenul připomenout, že v průběhu historie se postupně střídali státy s největším vlivem. Nejdříve to byli státy jižní Evropy Španělsko a Portugalsko. Po těchto a některých dalších státech se hlavní silou ve světě stala Británie. Svoji hegemonii si Británie udržela do konce 19. století. Svoji moc postupně získávali další státy jako USA, Rusko a především Německo. Tento stav byl změněn 1. světovou válkou. Německo prohrálo, i tak si udrželo silnou pozici, Británie byla na straně vítězů, ale zůstala ekonomicky vyčerpána. Nejlépe z války vyšlo USA. Po druhé světové válce dochází k výraznému přerozdělení vlivu. Většina států svůj vliv ztrácí, naopak USA a SSSR jej získávají a dochází k bipolárnímu rozdělení světa.

Velká část je pak věnována Studené válce, která započala po rozporu mezi bývalými spojenci. Je uváděno několik fází sporu: ochlazení, zintenzivnění, oteplení a opětovné ochlazení. Autor také nezapomíná na země třetího světa a jejich význam.

Hodnocení:

Autor se věnuje tématu, které bude pro geografy vždy zajímavé. Dalo by se říci, že podává o geopolitice základní informace. Nacházíme zde podobnost s teorií Mackindera o Heartlandu. Článek určitě nebyl ztráta času.

Otázky:

Kdo do budoucna bude nejvíce síly v globálním světě?

Kdo a jakým způsobem ovlivňuje naši vládu nebo zemi?